

Гапчак Т.Г., Матвієнко О.Л.

Вінницький державний аграрний університет

Роль контролінгу в системі управління підприємством

Перехід до ринкової економіки вимагає нових підходів до управління, що включають економічні та ринкові критерії ефективності здатні підвищувати вимоги до гнучкості систем управління. Економічне середовище в цей час украї нестабільне. Науково-технічний прогрес і динаміка зовнішнього середовища змушують сучасні підприємства перетворюватися в усе більш складні системи. Для забезпечення керованості таких систем необхідні нові методи, що відповідають складності зовнішнього й внутрішнього середовищ підприємств. Новим словом у керуванні стала поява контролінгу як функціонально відособленого напрямку економічної роботи на підприємстві, пов'язаного з реалізацією фінансово-економічної функції, що коментує, у менеджменті, що забезпечує прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень.

У минулі роки на підприємствах, в цехах налагоджувався повний господарський розрахунок — система самокупності, самофінансування, матеріального стимулювання і матеріальної відповідальності[3]. Щоправда, вона не створювала в повному розумінні відповідної комплексної системи управління. Проблема полягала в тому, що цю систему не було введено в практику діяльності кожного підприємства, а її застосування базувалося на ініціативі самих керівників. Крім того, на рівні підприємств не проводилося маркетингових досліджень, не було створено відповідних центрів витрат та відповідальності, що знижувало її ефективність.

Контролінг орієнтований на майбутній розвиток підприємства чи регіону в цілому. Це система спостереження та вивчення поведінки внутрішнього економічного механізму конкретного підприємства і розробки шляхів для

досягнення поставленої мети. Вона базується на основі багатьох економічних дисциплін і функцій управління, що здійснюються на підприємстві.

Основною метою контролінгу в умовах підприємства є формування у менеджерів сучасних вимог з концептуальних основ управління підприємством на базі інтегрування та спрямування діяльності різних служб та підрозділів підприємств на досягнення оперативних і стратегічних цілей[3].

Службу контролінгу слід формувати із певної кількості працюючих, що визначається обсягом вхідної і вихідної інформації для управління. Служба контролінгу повинна забезпечити:

- контроль витрат підприємства як основний об'єкт управління в системі контролінгу;
- організацію функціонування на підприємстві центрів фінансової відповідальності;
- впровадження системи стандарт-кост і директ-костінг;
- постійне проведення аналізу витрат виробництва;
- розробку заходів і підготовку управлінських рішень спрямованих на покращення підприємницької діяльності[2].

Для забезпечення виконання ролі контролінгу в системі підприємництва необхідно створити особливу інформаційну систему, яка б сигналізувала керівництву про постійні ризики, які можуть загрожувати підприємству як ззовні, так і зсередини (СРПР - система раннього попередження та реагування).

Служба контролінгу сама не приймає управлінських рішень, а тільки забезпечує інформацію та дає оцінку і поради щодо ухвалення рішень.

Особливістю впровадження служби контролінгу є штабна організація управління, тобто безпосереднє підпорядкування керівництву підприємства. Впровадження відділу контролінгу має проходити поступово з чітким визначенням цілей, послідовності та важливості кожного з етапів. Саме поетапне впровадження елементів системи контролінгу дозволить подолати психологічний бар'єр без значних витрат, а також отримувати мінімальні вигоди, тим самим розкриваючи переваги контролінгу. На початковому етапі

процесу впровадження і адаптації достатнім буде включення до складу контролінгової служби 3-4 співробітників, наділених відповідними посадовими обов'язками[1].

Свою роботу служба контролінгу має розпочати з розробки та поступового впровадження окремих елементів оперативного контролінгу. Як відомо, оперативний контролінг визначає, наскільки рішення, що приймаються, відносно формування цілей, ресурсів та процесів на підприємстві будуть сприяти підвищенню результативності, ефективності та продуктивності робіт, а також дозволяє намітити шляхи розвитку підприємства та уникнути критичної ситуації.

Отже, можна виокремити основні завдання контролінгу в системі управління підприємством:

1. Створення системи раннього попередження і реагування на недоліки в управлінні поточними контролінговими заходами.
2. Ведення обліку здійснених контролінгових заходів та їх результатів.
3. Оцінка впровадження у систему управління досягнень науки та техніки, передового досвіду, прогресивних форм і методів контролінгу.
4. Створення надійної системи прогнозування зміни фінансових процедур і можливості появи у зв'язку з цим нових видів фінансових порушень.

Література:

1. Мельник Т.М. Вдосконалення фінансового менеджменту підприємства на основі впровадження системи контролінгу // Актуальні проблеми економіки.-2004,-№3.-С.170-179
2. Стефаненко М.М. Використання контролінгу в системі управління підприємством // Економіка та держава.-2007,-№2.-С.24-26
3. Цигилик І.І., Мозіль О.І., Кірдякіна Н.В. Контролінг в системі управління // Актуальні проблеми економіки.-2005,-№3.-С.117-123